

Γράφει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ιερόθεος

Έξεδόθη ή ύπ' αριθμ. 660/2018 απόφαση του Σ.τ.Ε. για τό μάθημα τών Θρησκευτικών καί γίνεται μεγάλη συζήτηση στόν έντυπο καί ήλεκτρονικό τύπο για τό θέμα αυτό, όπως έγιναν καί δηλώσεις ύπευθύνων από πλευράς Έκκλησίας καί Πολιτείας. Πάνω στό θέμα αυτό θά έκθέσω μερικές απόψεις μου, πρώτα ως προς τό μάθημα τών Θρησκευτικών καί έπειτα ως προς τίς αποφάσεις του Συμβουλίου τής Έπικρατείας καί ως προς τό τί δέον γενέσθαι.

1. Τά δύο Προγράμματα του μαθήματος τών Θρησκευτικών

Γιά νά κατανοήση κανείς τί ακριβώς συμβαίνει μέ τό μάθημα τών Θρησκευτικών, πρέπει νά έξετάση τήν διαφορά πού ύφίσταται μεταξύ δύο Προγραμμάτων.

Πρίν τόν Σεπτέμβριο 2016, ως προς τό μάθημα τών Θρησκευτικών στήν Πρωτοβάθμια καί Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση, ίσχυε τό Αναλυτικό Πρόγραμμα

βάσει του οποίου έγγραψαν τά βιβλία τῶν Θρησκευτικῶν. Ἡ ἀναλυτική μέθοδος ἴσχυε πολλά χρόνια στήν ἐκπαίδευση, ἀφοῦ στηρίζεται στήν ἀρχή ὅτι ἀπό τά ἀπλά στοιχεῖα γίνεται ἡ μετάβαση τά συνθετότερα, στά δέ θρησκευτικά –ὅπως καί σέ ἄλλα μαθήματα– γίνονταν τρεῖς κυκλικές ἐπαναλήψεις τῆς ὕλης ἀπό ἀπλούστερες σέ συνθετότερες μορφές κατὰ τό Δημοτικό, Γυμνάσιο καί Λύκειο. Αὐτονόητα τά ζητήματα ἐτίθεντο μέ χρονολογική σειρά καί λογική συγκρότηση ἀπό τά ἀπλά στά σύνθετα.

Συγκεκριμένα, ἄρχιζε ἡ προσφερόμενη γνώση ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη, προχωροῦσε στήν Καινή Διαθήκη στά χρόνια τοῦ Χριστοῦ καί ἐπεκτεινόταν στήν συνάντηση τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τόν Ἑλληνισμό, στίς διαφορές μεταξύ τῶν Χριστιανῶν (Ὁρθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικῶν, Προτεσταντῶν), στίς αἱρέσεις, στίς ἄλλες Θρησκεῖες καί τά σύγχρονα κοινωνικά καί βιοηθικά προβλήματα. Στήν ὅλη μεθοδολογία τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος δέν ὑπῆρχαν πολλαπλές θρησκεῖες ταυτοχρόνως πλημμελῶς, ἀποσπασματικά ἐξεταζόμενες, οὔτε συναφῶς ἀνιστόρητες μεταβάσεις μέ ἄλλα αἰώνων ἐν εἴδει σύγκρισης φαινομένων καί μέ πρόσχημα τήν κριτική σκέψη.

Ἐνα τέτοιο μάθημα, πού στηριζόταν στήν ἀναλυτική μέθοδο, παρεῖχε ὁλοκληρωμένη γνώση καί δέν ἦταν ὁμολογιακό μάθημα, οὔτε εἶχε κατηχητικό χαρακτήρα, ἀλλά ἦταν γνωσιολογικό, πολιτιστικό καί θρησκευτολογικό.

Ἄλλωστε, ἡ Παλαιά Διαθήκη εἶναι ἡ βάση τῶν τριῶν γνωστῶν Θρησκειῶν (Ἑβραϊσμοῦ, Χριστιανισμοῦ, Μουσουλμανισμοῦ), ἂν καί ὁ Χριστιανισμός δέν εἶναι Θρησκεία, ὅπως οἱ ἄλλες, καθὼς ἐπίσης οἱ μαθητές, ἐκτός ἀπό τήν δική τους χριστιανική πολιτιστική παράδοση, διδάσκονταν καί ἄλλες Θρησκεῖες καί ἄλλες σέκτες καί αἱρέσεις, καθὼς ἐπίσης διδάσκονταν σύγχρονα κοινωνικά, οἰκολογικά ἢ βιοηθικά ζητήματα. Τό ὅτι μερικοί συστηματικά διαδίδουν ὅτι τό μάθημα αὐτό τῶν Θρησκευτικῶν ἦταν κατηχητικό καί ὁμολογιακό παραποιοῦν τά πράγματα ἐν γνώσει τους καί παραπλανοῦν συστηματικά τήν κοινωνία.

Ἀπό τόν Σεπτέμβριο τοῦ 2016 μέ ὑπουργική ἀπόφαση πού δημοσιεύθηκε στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, καί εἶχε ἰσχὺ Νόμου, ἄλλαξε αὐτή ἡ μεθοδολογία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν πού βασιζόταν στήν ἀναλυτική σκέψη καί εἰσήχθη τό λεγόμενο Πρόγραμμα Σπουδῶν πού βασίζεται στήν θεματική μέθοδο σπουδῶν. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐγκαταλείφθηκε πλέον ἡ ἀναλυτική μέθοδος καί εἰσήχθη ἡ μέθοδος διδασκαλίας τῶν Προγραμμάτων διαδικασίας, μέ ἔμφαση στήν μάθηση μέσω τῆς πράξης καί συμμετοχῆς τοῦ μαθητῆ στήν γνωστική διαδικασία.

Τά Ἀναλυτικά Προγράμματα κρίθηκαν ὡς παρωχημένα λόγω «ἄσαφοῦς, ἀόριστης στοχοθεσίας, μέ στείρα παροχή πληροφορίας καί συναφοῦς ἄκριτης ἀπομνημόνευσης, αὐστηροῦ προγραμματισμοῦ τῆς διδασκτέας ὕλης, ἀνελαστικοῦ προγραμματισμοῦ τῆς διδασκαλίας, λιγοστῆς δυνατότητας ἀνάληψης πρωτοβουλιῶν ἀπό τόν ἐκπαιδευτικό».

Ἡ μεθοδολογία τῶν Προγραμμάτων διαδικασίας –ὅπως τοῦλάχιστον ἐφαρμόζονται στά νέα Προγράμματα Σπουδῶν Θρησκευτικῶν– μέ ἔμφαση στήν μάθηση, μέσω

συμμετοχικής πράξης μαθητών και διδασκόντων, έστιάζει πλήρως στό πώς της πράξης, καταργώντας ως απόλυτως παρωχημένο τό τί της διδακτέας ύλης.

Τό τί της διδασκαλίας κρίνεται ως πληροφορία πού μεταβάλλεται διαρκώς και συνεπώς δέν αξίζει της προσοχής του εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ τό πώς μαθαίνω αναδεικνύεται σέ μέγιστη αξία. Σέ ένα τέτοιο πλαίσιο καθίσταται απόλυτως σαφές τό γιατί παραγνωρίζεται απόλυτως ή σημασία της ιστορίας και της αναλυτικής λογικής, παρά τίς ρητορικές διαβεβαιώσεις περί στιβαρού ιστορικού πλαισίου, τό όποιο αποτελεί τό περιβάλλον της πληροφορίας.

Όταν αυτό πού ενδιαφέρει είναι τό πώς, αναγκαίως και αναπόφευκτα έπιστρατεύονται τραγουδάκια, ποιηματάκια, σκετσάκια υπηρετικά του πώς. Τά ιστορικά φαινόμενα καθυποτάσσονται στην λειτουργία εκμάθησης του πώς.

Η μετάβαση από την ιστορία στην πρακτική δεξιότητα είναι σαφής. Η λογική των δεξιοτήτων προωθούμενη από τό Πρόγραμμα Σπουδών χρησιμοποιεί την ιστορία ως πεδίο εκμάθησης τεχνικών. Ακριβώς γι' αυτό χρησιμοποιεί ό,τι είναι βολικό από την ιστορία για εκμάθηση τεχνών και στά πλαίσια της πολυπολιτισμικότητας χρησιμοποιεί ό,τι είναι βολικό για την εξάσκηση των μαθητών στις παγκοσμιοποιημένες αρετές της πολιτικής όρθότητας, ούδέτερες για κάθε Θρησκεία. Ακριβώς γι' αυτό κάθε ιστορικό φαινόμενο εξετάζεται πλημμελώς, διότι δέν ενδιαφέρει καθαυτό, αλλά ενδιαφέρει ή προκύπτουσα από αυτό χρησιμότητα.

Η θεματική μέθοδος δέν έχει σχέση μόνον μέ μία απλή μέθοδο, πού είναι έργο της παιδαγωγικής έπιστήμης, αλλά έχει σχέση μέ τό περιεχόμενο του μαθήματος των Θρησκευτικών. Η θρησκευτική γνώση μέ την μέθοδο αυτή δέν προσφέρεται μεθοδικά, χρονικά, αλλά αποσπασματικά. Δηλαδή, ή θεματική μέθοδος, όπως προαναφέρθηκε, κατήργησε την ιστορική διάρθρωση της ύλης και προσφέρει μία προσέγγιση φαινομενολογική.

Αυτό χαρακτηρίστηκε ως «θρησκευτικός γραμματισμός», μέ την έννοια ότι σχηματίζεται μία γνώση, λαμβάνοντας στοιχεία από όλες τίς θρησκείες. Πρέπει νά θυμίσω ότι, όπως ανέλυσα στην εισήγησή μου στην Ίεραρχία, ό «θρησκευτικός γραμματισμός» ήταν μία θεωρία του Andrew Wright στην Βρεταννία, την δεκαετία του '90 πού δημιουργήθηκε «στόν αντίποδα της φιλελεύθερης θεώρησης της θρησκευτικής άγωγής» του Robert Jackson. Όμως, τελικά μέ τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδών δέν εφαρμόστηκε ό «θρησκευτικός γραμματισμός» του Andrew Wright.

Η διαφορά μεταξύ του παλαιού Αναλυτικού Προγράμματος και του Νέου Προγράμματος Σπουδών δείχνει τό όλο πρόβλημα πού υπάρχει στό μάθημα των Θρησκευτικών και δημιουργεί σύγχυση. Η ίδια διαφορά θά παρατηρηθί και στό μάθημα της ιστορίας, όταν αντί νά διδαχθί ή ιστορία της χώρας μας μέ την αναλυτική μέθοδο (άρχαία, μέση, νεώτερη), θά διδαχθούν θεματικά όλα μαζί τά ιστορικά γεγονότα. Αυτό θά δημιουργήση τεράστια σύγχυση στους μαθητές.

Δηλαδή, ή θεματική μέθοδος σπουδών στά μέν Θρησκευτικά δημιουργεί τόν θρησκευτικό συγκρητισμό, στην δέ ιστορία τόν άκραίο διεθνισμό, πού ύπονομεύει

τό Έθνος καί εισάγει έν πολλοίς τήν άρχή τής σύνθεσης καί τής άπώλειας τών πολιτισμικών χαρακτηριστικών καί οδηγεί στην άφομοίωση ένός πολιτισμοῦ ή τόν άπο-εκπολιτισμό του.

Στό θέμα αυτό πρέπει νά ληφθοῦν ύπ' όψη τά όσα έξέθεσα προηγουμένως γιά τήν διαφορά μεταξύ τοῦ Αναλυτικοῦ Προγράμματος καί τοῦ Προγράμματος Σπουδών, σύμφωνα μέ έπιστημονικά δεδομένα, τά όποία έχω αναλύσει σέ δύο Εισηγήσεις μου στην Διαιρκή Ίερά Σύνοδο (Ίανουάριος 2016) καί τήν Ίεραρχία τής Έκκλησίας τής Ελλάδος (Μάρτιος 2016).

Άν κανείς δέν έντοπίση αυτήν τήν πραγματικότητα, δέν θά μπορέση νά καταλάβη καθόλου τό πρόβλημα πού έχει δημιουργηθῇ στό μάθημα τών Θρησκευτικών. Δέν πρόκειται, δηλαδή, γιά μερικά επί μέρους προβλήματα καί στοιχεία γνωσιολογικά, ούτε γιά μερικά τραγούδια καί άποσπάσματα, αλλά γιά ύπονόμηση τής σοβαρής αναλυτικής μεθόδου πού είναι ή βάση κάθε έπιστήμης, καί αυτό έχει συνέπειες στόν πολιτισμό.

Έτσι, τό μάθημα τών Θρησκευτικών μέ τό προηγούμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα ήταν μεθοδικό, γνωσιολογικό, πολιτιστικό, θρησκευσιολογικό, όπως έχει άποδειχθῇ σέ σχετική διδακτορική διατριβή, καί όχι κατηχητικό καί όμολογιακό, μέ τίς άπαραίτητες διορθώσεις. Αντίθετα, τό μάθημα τών Θρησκευτικών μέ τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδών είναι συγκρητιστικό, διαθρησκευτικό, καί ύπονομεύει όλη τήν παράδοσή μας, ή όποία στηρίζεται στην γνώση τοῦ δικοῦ μας πολιτιστικοῦ προτύπου, μέ τόν παράλληλο σεβασμό κάθε έτερότητας.

Έπειδή τελευταία διαδίδεται πολύ ότι τούς Φακέλους τοῦ Μαθητοῦ πού έκφράζουν τό νέο Πρόγραμμα Σπουδών τούς ένέκρινε ή Έκκλησία, θέλω νά διευκρινίσω ότι στην Συνεδρίαση τής 27ης Ίουνίου 2017, μετά τήν σχετική εισήγηση γιά τούς Φακέλους τοῦ Μαθητοῦ, ή Ίεραρχία τής Έκκλησίας τής Ελλάδος έπιφυλάχθηκε καί δέν ένέκρινε.

Η πρόταση τοῦ Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών καί Πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου, όπως φαίνεται στά Πρακτικά τής Ίεραρχίας ήταν:

«Έπομένως, ή Έπιτροπή διαλόγου θά συνεχίσει τόν διάλογο μέ τήν Πολιτεία καί θά παρακολουθεῖ τήν εξέλιξη τών θεμάτων ως προς τό μάθημα τών Θρησκευτικών.

Έτσι, λοιπόν, σήμερα δέν θά ποῦμε ότι έγκρίνεται ή άπορρίπτεται τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, αλλά ότι ή ΙΣΙ ένημερώθηκε από τά μέλη τής Έπιτροπής καί τούς εύχαριστοῦμε...». Καί ή πρόταση τοῦ Αρχιεπισκόπου έγινε όμοφώνως άποδεκτή.

Έπομένως, ή Ίεραρχία δέν ένέκρινε, ούτε άπέρριψε, άπλως ένημερώθηκε.

2. Οι προηγούμενες αποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τής Έπικρατείας γιά τό Αναλυτικό Πρόγραμμα

Τό Συμβούλιο τής Έπικρατείας άσχολήθηκε κατά καιρούς μέ τό μάθημα τών Θρησκευτικών, κρίνοντας διάφορες προσφυγές πού αναφέρονταν σέ παράλληλα

θέματα, όπως την προσευχή και την μή παρακολούθηση του μαθήματος.

Είναι ανάγκη να επισημανθεί ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας συζητά θέματα προσφυγών και ακυρώσεων, στηριζόμενο κυρίως στο Σύνταγμα της Ελλάδος και τις αποφάσεις των Ευρωπαϊκών και Διεθνών Οργανισμών.

Πρέπει να γίνει σαφές ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Ελληνικής Πολιτείας, το οποίο ερμηνεύει το Σύνταγμα και τους Νόμους του Κράτους. Δεν μπορεί κάθε Υπουργός να ερμηνεύει το Σύνταγμα κατά την ιδεολογία του, παραθεωρώντας το Συμβούλιο της Επικρατείας, διότι τότε θα έκφρασθαι στην πράξη ή υπονόμηση της ίδιας της Δημοκρατίας. Δεν είναι δυνατόν κάποιος με λαϊκιστικές ιδεολογικές δηλώσεις και εκφράσεις να υπονομεύει το ίδιο το Πολίτευμα της Δημοκρατίας.

Στο συγκεκριμένο θέμα το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε δύο φορές.

Συγκεκριμένα, για όσο ίσχυε το Αναλυτικό Πρόγραμμα, δηλαδή μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2016, υπάρχουν δύο αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και μία απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Χανίων, η οποία εφετειακή απόφαση είναι ισόκυρη με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, επειδή ο Νόμος 702/1977 υπήγαγε την έκδικοση των αιτήσεων των ακυρωτικών πράξεων που αφορούν κάθε θέμα εκπαιδευτικής νομοθεσίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας στο Τριμελές Διοικητικό Εφετείο.

Έτσι, η απόφαση 3356/1995 του ΣΤ' Τμήματος του Σ.τ.Ε. στηρίχθηκε στα άρθρα 13, 16, και 3 του Συντάγματος, από τα οποία συνεπάγεται ότι ο σκοπός της παιδείας που προσφέρουν τα Σχολεία είναι «μεταξύ των άλλων, και η «ανάπτυξη» της θρησκευτικής συνειδήσεως των Ελληνοπαίδων σύμφωνα με τις αρχές της Ορθόδοξης Χριστιανικής διδασκαλίας». Επικαλέσθηκε και την Διεθνή Σύμβαση της Ρώμης της 4ης Νοεμβρίου 1950, κατά την οποία κάθε κράτος «θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων, όπως εξασφαλίζωσιν την μόρφωσιν και εκπαιδεύσιν τούτων συμφώνως προς τας ιδίας αυτών θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις».

Συγχρόνως, απεφάσισε ότι οι μαθητές μπορούν να μην παρακολουθήσουν την διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών, αρκεί να το δηλώσουν στον Διευθυντή του Σχολείου ότι έχουν λόγους θρησκευτικής συνειδήσεως που προσδιορίζονται σαφώς, «ήτοι διότι είναι ετερόδοξοι, ετερόθρησκοι ή άθεοι».

Στην συνέχεια, η υπ' αριθμ. 2176/1998 απόφαση του ΣΤ' Τμήματος του Σ.τ.Ε. που έξεδόθη με άφορμή άλλη αίτηση ακυρώσεως που αφορά την μείωση των ωρών διδασκαλίας αναφέρεται στον σκοπό της παιδείας, που είναι ο ίδιος που προσδιορίσθηκε από την προηγούμενη απόφαση του 1995 και συγχρόνως αναφέρεται στο να εξασφαλίζεται η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών «επί ικανού αριθμού ωρών διδασκαλίας εβδομαδιαίως».

Πέρα από τις δύο αυτές αποφάσεις του Σ.τ.Ε., και η υπ' αριθμ. 115/2012 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Χανίων, απεφάνθη ότι το μάθημα των Θρησκευτικών,

όπως διδασκόταν τότε μέ τό Αναλυτικό Πρόγραμμα, κινεΐται στίς άπαιτήσεις τοϋ πλουραρισμοϋ, τής πολυφωνίας καί τής πολυπολιτισμικότητας • ότι οί όρθόδοξοι μαθητές δέν μποροϋν νά άπαλλαγοϋν άπό τό μάθημα τών Θρησκευτικών όσους λόγους καί άν έπικαλεστοϋν • καί ότι έπιτρέπεται νά άπαλλάσσωνται άπό τό μάθημα τών Θρησκευτικών μόνον οί άθρησκοι, οί άλλόθρησκοι ή έτερόδοξοι μαθητές, μόνον μέ τίς άϋστηρές προδιαγραφόμενες προϋποθέσεις.

Έπομένως, τά βιβλία πού διδάσκονταν στά Σχολεία τής Πρωτοβάθμιας καί Δευτεροβάθμιας Έκπαίδευσης, βάσει τοϋ Αναλυτικοϋ Προγράμματος, μέχρι τόν Σεπτέμβριο τοϋ 2016, μέ τίς άποφάσεις τών Άνωτάτων Δικαστηρίων τής Χώρας μας πού μνημονεύθηκαν ήταν σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα καί έκινούντο στήν πλουραλιστική, πολυφωνική καί πολυπολιτισμική προοπτική.

3. Η πρόσφατη άπόφαση τοϋ Σ.τ.Ε. για τό Πρόγραμμα Σπουδών

Όταν τόν Σεπτέμβριο τοϋ 2016, μέ τήν ύπ' αριθμ. 14375/Δ2/7-9-2016 άπόφαση τοϋ Έπουργοϋ Παιδείας, Έρευνας καί Θρησκευμάτων μέ τίτλο «Πρόγραμμα Σπουδών τοϋ μαθήματος τών Θρησκευτικών στό Δημοτικό καί τό Γυμνάσιο», ίσχυσε τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, άνετράπη τό προηγούμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα καί είσήχθη στά Σχολεία τό διαθρησκευτικό μάθημα στά Θρησκευτικά μέ έντονο τόν χαρακτήρα τοϋ θρησκευολογικοϋ συγκρητισμοϋ, παρ' ό,τι φαίνεται ότι έχει όρθόδοξο προσανατολισμό.

Όμως, μετά άπό αίτηση άκυρώσεως στό Συμβούλιο τής Έπικρατείας, έκδόθηκε ή ύπ' αριθμ. 660/2018 άπόφαση τής Όλομέλειάς του, ή όποία μέ ίσχυρά νομικά επιχειρήματα άκύρωσε τήν ως άνω Έπουργική άπόφαση. Ένδεικτικά θά παρατεθοϋν μερικά βασικά σημεία.

Στό σκεπτικό της δέχεται ότι ή Πολιτεία είναι έλεύθερη «νά επιλέγει καί νά καθορίσει κανονιστικά τό περιεχόμενο τής σχετικής άγωγής κατά τήν έκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική καί τά πορίσματα τής παιδαγωγικής έπιστήμης, μή έλεγχόμενη δικαστικά στίς επιλογές της, παρά μόνον ως πρός τήν τήρηση τών πιό πάνω συνταγματικών ύποχρεώσεων».

Μέ βάση αυτό τό σκεπτικό άποφαίνεται ότι τό συγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών

-έρχεται σέ αντίθεση μέ τήν διάταξη τοϋ άρθρου 16, παρ. 2 τοϋ Συντάγματος, «διότι, μέ τό πρόγραμμα σπουδών πού εισάγει για τίς Γ'-ΣΤ' τάξεις τοϋ Δημοτικοϋ καί για τό Γυμνάσιο, φαλκιδεύεται ό έπιβεβλημένος άπό τή συνταγματική αύτή διάταξη σκοπός, ή σύμπτυξη δηλαδή τής όρθόδοξης χριστιανικής συνειδήσεως τών μαθητών, πού άνήκουν στήν επικρατούσα θρησκεία τής Ανατολικής Όρθόδοξης Έκκλησίας τοϋ Χριστοϋ»,

-έρχεται σέ αντίθεση μέ τήν διάταξη τοϋ άρθρου 13, παρ. 1 τοϋ Συντάγματος «πού κατοχυρώνει ως άπαραβίαστη τής έλευθερίας τής θρησκευτικής συνειδήσεως», διότι προκαλεί «σύγχυση» στους όρθόδοξους μαθητές καί «κλονίζει τήν όρθόδοξη χριστιανική συνείδηση»,

-έπεμβαίνει «στόν ευαίσθητο ψυχικό κόσμο τών μαθητῶν αὐτῶν πού δέν διαθέτουν τήν ώριμότητα καί τήν κριτική αντίληψη τῶν ἐνηλίκων» καί εἶναι ἱκανή «νά τούς ἐκτρέψει ἀπό τήν ὀρθόδοξη χριστιανική συνείδηση»,

-ἔρχεται σέ ἀντίθεση πρὸς τήν διάταξη τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ΠΠΠ τῆς ΕΣΔΑ «διότι προσβάλλει τό εὐθέως καθιερούμενο ἀπό τήν διάταξη αὐτή δικαίωμα τῶν ἀνηκόντων στήν ἐπικρατοῦσα θρησκεία ὀρθόδοξων χριστιανῶν γονέων νά διασφαλίσουν τή μόρφωση καί ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν τους σύμφωνα μέ τίς δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις»

-ἔρχεται σέ ἀντίθεση «πρὸς τήν συνταγματικῶς κατοχυρωμένη ἀρχή τῆς ἰσότητος» καί πρὸς τό ἄρθρο 14 (σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 9) τῆς ΕΣΔΑ «διότι στερεῖ ἀπό τούς μαθητές τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ δόγματος τό δικαίωμα νά διδάσκονται ἀποκλειστικῶς τά δόγματα, τίς ἠθικές ἀξίες καί τίς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἡ νομοθεσία ὅπως ἔχει ἐκτεθεῖ προβλέπει γιά μαθητές ρωμαιοκαθολικούς, ἐβραίους καί μουσουλμάνους τή δυνατότητα νά διδάσκονται ἀποκλειστικῶς τά δόγματα τῆς πίστεώς τους (ὅχι δε καί τά δόγματα ἄλλων θρησκειῶν), μάλιστα δε ἀπό δασκάλους προτεινόμενους ἀπό τήν οἰκεία θρησκευτική κοινότητα».

Ἀπό ὅσα ἀνεφέρθησαν προηγουμένως εἶναι προφανές ὅτι τό προηγούμενο Ἀναλυτικό Πρόγραμμα ἦταν σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα, τήν Διεθνή Σύμβαση τῆς Ρώμης καί τήν νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐνῶ τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν εἶναι ἀντισυνταγματικό.

Ὅσον ἀφορᾷ τήν ὑποστηριζόμενη ἀποψη ὅτι δῆθεν ἡ ὑπ' ἀριθμ. 660/2018 ἀπόφαση τῆς Ὀλομέλειας τοῦ ΣτΕ ἐξεδόθη ἐπὶ αἰτήσεως ἀκυρώσεως κατὰ τῆς προηγούμενης ὑπουργικῆς ἀπόφασης καί δέν ἀφορᾷ τήν ἰσχύουσα, κατὰ τήν ἀποψή μου εἶναι τυποκρατικός καί ἀλυσιτελῶς προβάλλεται, ἐν ὅψει τοῦ ὅτι τό Σ.τ.Ε ἐρμήνευσε τίς ἰσχύουσες συνταγματικές διατάξεις, ἡ δέ ἐρμηνεία αὐτή ἐν πολλοῖς ἰσχύει, *mutatis mutandis* καί γιά τήν ρύθμιση τῆς ἰσχύουσας ὑπουργικῆς ἀπόφασης. Ἐξ ὅσων δέ γνωρίζω καί ἡ ἰσχύουσα ὑπουργική ἀπόφαση ἔχει ἤδη προσβληθῇ μέ αἴτηση ἀκυρώσεως καί θεωρῶ ὅτι τό ἀποτέλεσμα, ἐν ὅψει τῶν ὡς ἄνω παραδοχῶν τῆς ἀπόφασης τοῦ Σ.τ.Ε., θά εἶναι ἡ ἀκύρωσή της.

Ἐπειδὴ ζοῦμε σέ εὐνομούμενη Πολιτεία, δέν εἶναι δυνατόν τό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων νά μὴν ἐφαρμόσῃ τήν ἀπόφαση αὐτή, οὔτε φυσικά καί ἡ Ἐκκλησία νά τήν ἀγνοήσῃ. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ μόνη λύση εἶναι νά γίνῃ διάλογος μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας μέ βάση τό προηγούμενο Ἀναλυτικό Πρόγραμμα, καί νά γίνουν οἱ σχετικές βελτιώσεις του πού θά ἀναφέρωνται στήν σύγχρονη πραγματικότητα καί τίς νέες ἀνάγκες, τό ὁποῖο μάλιστα δέν καταργεῖ κανένα πλεονέκτημα τοῦ νέου Προγράμματος Σπουδῶν ὅσον ἀφορᾷ στίς τεχνικές διδασκαλίας.

Σέ αὐτό ἀναφερόταν ἡ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόν Μάρτιο τοῦ 2016, πού ἦταν:

«Νά επικεντρωθῇ τό ενδιαφέρον στό τρέχον Πρόγραμμα (δηλαδή, τό προηγούμενο πρόγραμμα πρίν τόν Σεπτέμβριο 2016) μέ τήν δική του μεθοδολογία, στό ὁποῖο ὅμως νά γίνουν μερικές βελτιώσεις, ἐντάσσοντάς το στά σύγχρονα παιδευτικά δεδομένα, ὅποτε νά εἰσαχθοῦν σέ κάθε βιβλίο –ὄχι σέ κάθε μάθημα– μερικά κεφάλαια θρησκευτολογικά, ἀνάλογα μέ τήν θεματολογία τοῦ βιβλίου, ἀφοῦ ὅμως δοθῇ προτεραιότητα στήν ὀρθόδοξη παράδοση, τήν ὁποία ἀκολουθεῖ ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, ἀλλά καί νά χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἐφαρμογές καί τά καλά στοιχεῖα τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν».

Νομίζω δέν ὑπάρχει ἄλλη λύση πού νά ἐπιφέρῃ μιά ἰσορροπία στό θέμα αὐτό, ἡ ὁποία θά εἶναι σύμφωνη μέ τίς παραδόσεις μας, τό Σύνταγμα καί τίς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, καί ἦταν τό κύριο θέμα τῆς εἰσηγήσεώς μου στήν Συνεδρίαση τῆς Ἱεραρχίας τῆς 9ης Μαρτίου 2016, στήν ὁποία ἀντιμετώπισα τό θέμα τῶν Θρησκευτικῶν, ἀπό πλευρᾶς νομικῆς, ἐπιστημονικῆς καί δεοντολογικῆς καί υἱοθετήθηκε ὁμοφώνως ἀπό τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. –

Πηγή: <http://archive.is/manDG>